

OCHIQ YURAK OPERATSIYALARIDAN KEYINGI ASORATLARNI KAMAYTIRISH USULLARI

Abdusaidov Abdulaziz Komiljonovich

Toshkent davlat tibbiyot universiteti 1-kurs

1-davolash ishi 102-b guruh talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.19975591>

Annotatsiya: Ochiq yurak operatsiyalari zamonaviy kardiojarrohlik amaliyotida keng qo'llanilishiga qaramay, operatsiyadan keyingi asoratlarning darajasi hana hana dolzarb muammo bo'lib qolmoqda. Ushbu maqolada ochiq yurak jarrohlik amaliyotlaridan keyin yuzaga keladigan asosiy asoratlarning - infeksiyon jarayonlar, qon ketish, tromboembolik holatlar, yurak ritmi buzilishlari va ko'p a'zoli yetishmovchilik kabi holatlarning etiologiyasi va patogenezi tahlil qilinadi. Shuningdek, asoratlarni kamaytirishga qaratilgan zamonaviy profilaktik va terapevtik yondashuvlar, jumladan, operatsiya oldi tayyorgarlikni optimallashtirish, intraoperatsion monitoringni takomillashtirish hamda operatsiyadan keyingi intensiv terapiya usullarining samaradorligi ilmiy asosda yoritiladi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, kompleks va individual yondashuv asosida ishlab chiqilgan profilaktik strategiyalar bemorlarning reabilitatsiya jarayonini tezlashtirish va o'lim ko'rsatkichlarini kamaytirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Kalit so'zlar: ochiq yurak operatsiyasi, operatsiyadan keyingi asoratlarning, kardiojarrohlik, infeksiya profilaktikasi, tromboembolizm, intensiv terapiya, reabilitatsiya, yurak ritmi buzilishlari, intraoperatsion monitoring, bemor xavfsizligi.

Zamonaviy tibbiyot taraqqiyoti natijasida kardiojarrohlik, xususan ochiq yurak operatsiyalari yurak-qon tomir kasalliklarini davolashda yuqori samaradorlikka ega usullardan biri sifatida keng qo'llanilmoqda. Koronar arteriyalar shuntlash, yurak klapanlarini almashtirish va tug'ma nuqsonlarni bartaraf etish kabi murakkab jarrohlik amaliyotlari bemorlarning hayot sifatini yaxshilash va umr davomiyligini uzaytirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Shunga qaramay, ushbu operatsiyalar yuqori invazivligi sababli operatsiyadan keyingi asoratlarning rivojlanish xavfi saqlanib qolmoqda.

Operatsiyadan keyingi davrda infeksiyon asoratlarning, qon ketish, tromboembolik holatlar, o'tkir yurak yetishmovchiligi va yurak ritmi buzilishlari kabi muammolar bemorlarning tiklanish jarayonini murakkablashtiradi hamda sog'ayish muddatini uzaytiradi. Bundan tashqari, intensiv terapiya bo'limida uzoq muddat qolish, iqtisodiy xarajatlarning oshishi va o'lim ko'rsatkichining ortishi kabi salbiy oqibatlar ham kuzatilishi mumkin.

Shu bois, ochiq yurak operatsiyalaridan keyingi asoratlarni kamaytirish masalasi zamonaviy kardiojarrohlik va reanimatologiyaning dolzarb yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Mazkur maqolaning maqsadi operatsiyadan keyingi asoratlarning asosiy sabablari va rivojlanish mexanizmlarini tahlil qilish, shuningdek, ularni oldini olish va samarali davolashga qaratilgan ilg'or yondashuvlarni ilmiy asosda yoritishdan iborat.

Ochiq yurak operatsiyalaridan keyingi asoratlarni kamaytirish ko'p bosqichli va kompleks yondashuvni talab etadi. Ushbu jarayon operatsiyadan oldingi tayyorgarlik, intraoperatsion boshqaruv va operatsiyadan keyingi davolash choralarini o'z ichiga oladi.

Birinchi navbatda, operatsiyadan oldingi tayyorgarlik muhim ahamiyat kasb etadi. Bemorning umumiy holatini baholash, hamroh kasalliklarni (masalan, qandli diabet, arterial gipertenziya, surunkali o'pka kasalliklari) optimallashtirish va infeksiya o'choqlarini bartaraf

etish asoratlari xavfini sezilarli darajada kamaytiradi. Shuningdek, bemorni operatsiyaga psixologik va jismoniy jihatdan tayyorlash ham muhim omillardan biridir.

Intraoperatsion davrda zamonaviy texnologiyalar va monitoring tizimlaridan foydalanish asoratlarning oldini olishda muhim rol o'ynaydi. Yurak-o'pka apparatidan oqilona foydalanish, operatsiya vaqtini qisqartirish, qon yo'qotilishini minimallashtirish va to'qimalarning adekvat perfuziyasini ta'minlash asosiy vazifalardan hisoblanadi. Bundan tashqari, steril sharoitlarga qat'iy rioya qilish infeksiyon asoratlarning oldini olishga xizmat qiladi.

Operatsiyadan keyingi davrda intensiv terapiya va reanimatsiya choralarini to'g'ri tashkil etish hal qiluvchi ahamiyatga ega. Erta ekstubatsiya, adekvat og'riqni nazorat qilish, suyuqlik balansini boshqarish va gemodinamik ko'rsatkichlarni barqaror saqlash bemorning tezroq tiklanishiga yordam beradi. Infeksiyalarni oldini olish maqsadida antibiotik profilaktikasi qo'llaniladi, tromboembolik asoratlarni kamaytirish uchun esa antikoagulyant terapiya tavsiya etiladi.

Shuningdek, erta reabilitatsiya choralarini qo'llash, jumladan, nafas mashqlari, fizioterapiya va mobilizatsiya bemorlarning umumiy holatini yaxshilaydi hamda operatsiyadan keyingi asoratlari rivojlanish xavfini kamaytiradi. Individual yondashuv asosida ishlab chiqilgan davolash strategiyalari har bir bemorning o'ziga xos xususiyatlarini inobatga olgan holda yuqori samaradorlikni ta'minlaydi.

Umuman olganda, ochiq yurak operatsiyalaridan keyingi asoratlarni kamaytirish uchun tizimli va uzluksiz nazorat, zamonaviy tibbiy texnologiyalardan foydalanish hamda multidissiplinar jamoa hamkorligi muhim omillar hisoblanadi.

Ochiq yurak operatsiyalaridan keyingi asoratlari kardiojarrohlik amaliyotida muhim klinik va ijtimoiy ahamiyatga ega muammo bo'lib qolmoqda. Ushbu asoratlarning rivojlanishi ko'plab omillar, jumladan bemorning boshlang'ich holati, operatsiyaning murakkabligi va operatsiyadan keyingi parvarish sifati bilan bevosita bog'liq.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, asoratlarni kamaytirish uchun operatsiyaga tayyorgarlikdan boshlab, intraoperatsion boshqaruv va operatsiyadan keyingi intensiv terapiyagacha bo'lgan barcha bosqichlarda kompleks yondashuvni qo'llash zarur. Infeksiyon nazorat, gemodinamik barqarorlikni ta'minlash, tromboembolik holatlarning profilaktikasi hamda erta reabilitatsiya choralarini o'z vaqtida amalga oshirish ijobiy klinik natijalarga erishishda muhim omillar hisoblanadi.

Shu bilan birga, zamonaviy texnologiyalar va individual yondashuv asosida ishlab chiqilgan davolash strategiyalarini qo'llash bemorlarning sog'ayish jarayonini tezlashtiradi, kasalxonada yotish muddatini qisqartiradi va o'lim ko'rsatkichlarini kamaytirishga xizmat qiladi. Kelgusida ushbu yo'nalishda olib boriladigan ilmiy tadqiqotlar ochiq yurak operatsiyalarining xavfsizligini yanada oshirish va asoratlari darajasini minimallashtirishga qaratilishi lozim.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligi. Yurak-qon tomir kasalliklarini davolash bo'yicha klinik protokollar. – Toshkent, 2021. – 120 b.
2. Mangram A. J., Horan T. C., Pearson M. L. et al. Guideline for prevention of surgical site infection // Infection Control and Hospital Epidemiology. – 2018. – Vol. 20, No. 4. – P. 250–278.
3. Fleisher L. A., Fleischmann K. E., Auerbach A. D. et al. 2022 ACC/AHA guideline on

perioperative cardiovascular management // Circulation. – 2022. – Vol. 146, No. 5. – P. e187–e285.

4. Reece T. B., Maxey T. S., Kron I. L. A prospectus on future directions in cardiac surgery // Annals of Thoracic Surgery. – 2019. – Vol. 108, No. 3. – P. 678–684.

5. Velazquez E. J., Lee K. L., Jones R. H. et al. Coronary-artery bypass surgery in patients with ischemic cardiomyopathy // New England Journal of Medicine. – 2016. – Vol. 374. – P. 1511–1520.

